

Seija Miettinen-Bellevergue

30.1.2019

VN/7202/2018
VN/7202/2018-PLM-4

LVM/1557/03/2018

**PLM; VN; Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain kokonaisuudistus -
arviomuistioloa**

Puolustusministeriö ja sen hallinnonala kiittävät mahdollisuudesta lausua vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (VAK-laki) kokonaisuudistusta koskevaan arviomuistioon.

VAK-laki ja sen nojalla annetut alemman asteiset säädökset ovat tärkeä soveltamisala puolustushallinnolle maanpuolustuksen, kansallisen turvallisuuden ja Puolustusvoimien operatiivisen toiminnan kannalta. Puolustushallinto pyrkii kaikessa toiminnassaan huomioimaan vaarallisten aineiden kuljetusta ja teknistä turvallisuutta koskevat siviilisäädökset- ja määräykset.

Kuitenkin puolustushallinnon erityispiirteiden vuoksi VAK-lain kokonaisuudistuksen yhteydessä olisi tarpeen huomioida puolustushallinnon riittävät säädöstenantovaltuudet. Näitä tarpeita on kuvattu ja arviomuistion kysymyksiin on vastattu Pääesikunnan erillisessä lausunnossa (AP1500 5061/00.00/2018), joka on tämän lausunnon liitteenä. Näitä tarpeita ovat muun muassa löytöräjähteiden ja räjähteiden raivaamiseen liittyviin kuljetuksiin liittyvät poikkeukset ja helikopterilla tapahtuviin vaarallisten aineiden ilmakuljetuksiin liittyvät poikkeukset. Lisäksi ministeriö esittää, että olisi tarkoituksenmukaista, että Puolustusvoimat toimisi Puolustusvoimissa tapahtuvan ADR-ajolupakokeen valvojana. Puolustusministeriö ja Pääesikunta ovat myös valmiita selvittämään tarkemmin muita poikkeustarpeita.

Lopuksi puolustusministeriö kiittää mahdollisuudesta osallistua VAK-lain kokonaisuudistusta valmistelemaan työryhmään.

Turvallisuusjohtaja

Kai Knappe

Yli-insinööri

Seija Miettinen-Bellevergue

Liitteet Pääesikunnan lausunto koskien vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain kokonaisuudistuksen arviomuistioloa (AP1500, 5061/00.00/2018)

Jakelu Liikenne- ja viestintäministeriö

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Seija Miettinen-Bellevergue

30.1.2019

VN/7202/2018

VN/7202/2018-PLM-4

Tiedoksi

PLM

PLM HO Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö, Kosti Honkanen
Pääesikunta

28.1.2019

AP1500
5061/00.00/2018

Puolustusministeriö

PL 31
00131 HELSINKI

- 1) PLM lausuntopyyntö VN/7202/2018-PLM-2, PE ak. AP87, 3.1.2019
- 2) PE esitys, AO14014, 26.11.2018

PÄÄESIKUNNAN LAUSUNTO KOSKIEN VAARALLISTEN AINEIDEN KULJETUKSESTA ANNETUN LAIN KOKONAISUUDISTUKSEN ARVIOMUISTIOLUONNOSTA

Puolustusministeriö on viiteasiakirjalla pyytänyt Pääesikunnan lausuntoa otsikon aiheesta. Pääesikunnan lausunto on valmisteltu oikeudellisella osastolla. Oikeudellinen osasto on varannut asiassa mahdollisuuden lausunnon antamiseen Pääesikunnan operatiiviselle osastolle, logistiikkaosastolle, suunnitteluosastolle sekä teknilliselle tarkastusosastolle. Pääesikunnan suunnitteluosasto ja teknillinen tarkastusosasto ovat toimittaneet asiassa lausuntonsa oikeudelliselle osastolle. Lisäksi teknillisen tarkastusosaston lausunnossa on Pääesikunnan logistiikkaosaston valmistelijan mukaan otettu esitetyt kommentit.

Lausunnonantajia on pyydetty kiinnittämään erityisesti huomiota aviomuistioluonnoksessa esitettyihin kysymyksiin. Pääesikunta lausuu arviomuistioluonnoksesta seuraavaa

1. Lausunto

1.1 Yleistä

Pääesikunta pitää vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (jäljempänä VAK-laki) uudistamista tärkeänä ja ajankohtaisena asiana. Puolustusvoimien näkökulmasta VAK-laki on keskeisessä asemassa eri valmiustiloissa. VAK-lain perusteella annettujen asetusten päivittäminen on yhtälailla tärkeä kokonaisuus, jotta lain kokonaisuudistus olisi tavoitteiden mukainen.

Pääesikunta huomauttaa, että tässä lausunnossa on vastattu ainoastaan sellaisiin asioihin, joihin voidaan julkisissa lausunnoissa antaa vastauksia. Pääesikunta esittää siten ainoastaan yleisluontoisia perusteluja, mutta korostaa, että se pystyy tuottamaan tarkempia perusteluja pyydettyäessä.

Pääesikunnan näkemyksen mukaan lain valmistelutyössä tulisi olla mukana myös puolustushallinnon edustajia lausunnossa jäljempänä esitettävien sekä seuraavien näkökantojen huomioon ottamiseksi:

Pääesikunnan näkemyksen mukaan toimintaympäristön muutokset sekä lyhentyneet valmiusajat on otettava huomioon VAK-lain muutoksessa riittävinä toimintavaltuuksina.

Löytöräjähteet ja räjähteiden raivaamiseen liittyvät kuljetukset olisi otettava selkeästi esille uudistettavassa VAK-laissa.

Helikoptereilla tapahtuvat vaarallisten aineiden ilmakuljetuksiin on Puolustusvoimille annettava riittävät toimivaltuudet jotta tarvittava tehtävät voidaan hoitaa määräysten mukaisesti. Huomioitavaa on myös se, että Puolustusvoimat tukevat ilmakuljetuksin myös muita viranomaisia.

Pääesikunta muistuttaa myös, että se on tehnyt ministeriölle toisen viitteen mukaisen säädösmuutosesityksen, joka liittyy VAK-lainsäädännön kokonaisuuteen. Esityksessä on esitetty ajoluvan osalta sääntelyä purettavaksi niiltä osin, että Puolustusvoimissa tapahtuvaa koulutusta valvoisi aina Pääesikunta. Pääesikunta katsoo, että ADR-kokeiden valvonta olisi syytä saada Puolustusvoimien valvontaa mahdollisimman nopeasti.

1.2 Digitalisaatiota koskevat kysymykset (1 ja 2)

Arviomuistioloannon kohdassa 2.2. käsitellään digitalisaation mahdollisuuksia ja mainitaan, että kuljetuksien tehokkuuden ja turvallisuuden kannalta esimerkiksi kuljetusten paikantaminen voitaisiin automatisoida. Samalla tunnistetaan, että VAK-kuljetusten liian avoin tiedonvaihto voisi aiheuttaa riskejä. Puolustusvoimien VAK-kuljetusten turvallisuuden kannalta on keskeistä, että Puolustusvoimat voi itse määritellä, mitkä kuljetukset voidaan ottaa mukaan tietojenvaihdon piiriin ja voi omalla säätelyllään muuttaa joustavasti osallistumista tietojenvaihtoon. Pääesikunta katsoo, että kuljetusvälineissä tulee jo nyt olla keskeisimmät tiedot kuljetettavista vaarallisista aineista, eikä tiedon määrää ole ilman perusteltua syytä tarpeen lisätä.

Helikopteritoiminnan osalta Puolustusvoimat ei tule kaikissa tilanteissa antamaan sijaintitietoja taikka muuta kuljetuksen vaarantavaa tietoa.

Välitettävän tiedon määrää tulee kasvamaan sekä aineisto sisältää arkaluontoisia asioita. Tiedonsiirtoon liittyvät tietoturvallisuuden vaatimukset tulee ottaa huomioon, jottei tietoturvallisuus vaarantuisi.

Euroopan unionin hanke raskaan liikenteen automaattisen hätäviestipalvelun voidaan nähdä mahdollisuutena kehittää turvallisuutta

ja nopeuttaa pelastustoimien aloittamista. Pääesikunta katsoo, että palvelun käyttö Puolustusvoimien ajoneuvoissa tulee kuitenkin tarkastella erikseen, sillä operaatioturvallisuus ei salli palvelun käyttöä kaikissa tilanteissa. Pääkunta arvioi, että palvelun käytöllä saattaisi olla palvelusturvallisuutta parantavaa vaikutusta polttonesteiden kuljetuksessa, tämä edellyttää kuitenkin tarkempaa arviointia.

1.3 Kysymykset koskien vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain taustaa (kysymykset 3-5)

Arviomuistioloennoksen kohdassa 3.1 käsitellään VAK-lain taustaa ja kysytään mm. normikehikon selkeyttämisestä sekä yksinkertaistamisesta. Pääesikunta katsoo, että määräystenantovelvollisuuksia olisi tarpeen tarkentaa ja yhtenäistää. VAK-laissa olisi tarpeen mahdollistaa alemmanasteisten säädösten ja määräysten antaminen puolustushallinnossa. Lain valmistelussa tulisi myös harkinta mahdollisuudet Pääesikunnan määräysenantovaltuudelle silloin kun kyseessä on Puolustusvoimien ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta.

1.4 Kysymys koskien soveltamisalan selkeyttä ja täsmällisyyttä (kysymys 6)

Pääesikunta pitää soveltamisalaa lähtökohtaisesti selkeänä ja täsmällisenä. Pääesikunta katsoo, että löytöräjähteet ja raivaamiseen liittyvät kuljetukset olisi mahdollisuuksien mukaan vapautettava lain soveltamisalassa.

Pääesikunta katsoo, että tilapäisen säilytyksen määritelmään tulisi lisätä lentopaikat. Puolustusvoimat lähettää ja vastaanottaa useita vaarallisten aineiden ilmakuljetusta. Tilapäisen säilytyksen vaaratekijät tulee arvioida aina erikseen.

1.5 Kysymykset koskien vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain nojalla annettuja asetuksia sekä määräysenantovaltuuksia (kysymykset 9-11)

Pääesikunnan näkemyksen mukaan toimintaympäristön muutos ja siihen liittyvä mahdolliset nopeat muutokset valmiuden tiloissa aiheuttavat haasteita Puolustusvoimien vaarallisten aineiden kuljetuksille. Sääntelymallin tulisi näin ollen mahdollistaa riittävät toimintavaltuudet Pääesikunnalle.

1.6 Viranomaisten valvontatehtäviä vaarallisten aineiden kuljetuksissa koskevat kysymykset (kysymykset 12 ja 13)

Pääesikunta katsoo, että Puolustusvoimien valvonnassa tapahtuvien kuljetuksien valvontaa pitäisi tarkentaa laissa taikka Puolustusministeriön asetuksessa. Vallitsevan tilanteen mukaan poliisi ei pysäytä eikä tarkista Puolustusvoimien kuljetuksia. Puolustusvoimien

sisällä on epätietoisuutta siitä, kuka voi pysäyttää Puolustusvoimien kuljetuksen yleisellä tiellä. Puolustusvoimilla ei ole käytössään sanktioita kuljetusrikkomuksiin. Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistukset tulisi tarkentaa näiden kuljetuksien osalta.

Pääesikunta pitää tärkeänä, että Puolustusvoimien vaarallisten aineiden kuljetuksia valvovien henkilöiden toimintavaltuudet olisivat selkeät. Valvojilla tulisi olla myös mahdollisuus määrätä seuraamuksia.

Pääesikunta pitää oleellisena kansainvälisen puolustusyhteistyön mahdollistamiseksi sitä, että kansainvälisten sotilaallisten harjoitusten VAK-kuljetusten valvonta Suomen alueella olisi Puolustusvoimien vastuulla. Lisäksi Puolustusvoimilla tulisi olla valtuus antaa omia poikkeavia VAK-vaatimuksia johtuen toiminnan erikoisluonteesta harkintaa käyttäen ja EU-normien soveltamisalan mukaisesti toimien.

1.7 Kysymykset koskien valvontaa, seuraamuksia ja hallinnollisia pakkokeinoja (kysymykset 14-17)

Pääesikunta katsoo, että VAK-lain, asetusten ja alemmanasteisten määräysten rikkomusten seuraamusten tulisi olla oikeassa suhteessa siihen nähden, mitä mm. taloudellista hyötyä rikkomuksista saattaa aiheutua. Mikäli seuraamukset eivät ole oikeasuhteisia ja yrityksen rikkomuksesta saama taloudellinen hyöty on suurempi kuin sanktio, riskin ottaminen on todennäköisempää.

Pääesikunta kannattaa sen harkitsemista, että hallinnollinen sanktiomaksu otettaisiin käyttöön myös lievempien rikkomuksien kohdalla. Sanktio pitäisi määrätä aina myös yritykselle ja kuljetus olisi pysäytettävä siksi aikaa kunnes maksu olisi maksettu. Mikäli kyse olisi lievemmistä rikkeistä, kuljetus voisi jatkua.

1.8 Kysymykset koskien tilapäistä säilytystä (kysymykset 18–20)

Pääesikunta on tunnistanut tilapäiseen säilytykseen liittyviä haasteita, jotka ovat edelleen ajankohtaisia. Haasteita aiheutuu mm. lentopaikoilla tapahtuvasta säilytyksestä. Tilapäiseen säilytykseen ei ole erikseen paikkoja edes silloin kun kuljetus on edelleen kuljetusvälineessä.

Tilapäisen säilytyksen ja varastoinnin määritelmien eroa olisi syytä täsmentää. Aikaraja voisi olla yksi mahdollisuus eron täsmentämiseen, mutta aikarajan pitäisi olla kuitenkin vähintään yksi viikko.

Tilapäisesti saa säilyttää vain sellaisia määriä vaarallisia aineita, ettei aineista aiheudu erityistä vaaraa. Erityinen vaara on subjektiivisesti toiminnanharjoittajan arvioitavissa ja siksi toiminnanharjoittajat eivät kaikissa tilanteissa oma-aloitteisesti rajoita ainemääriä. Turvallisuuden

parantamiseksi näissä tapauksissa olisi toiminnanharjoittajalle määrättävä tarpeellinen riskienarviointi.

1.9 Kysymykset koskien henkilöturvallisuusselvitystä (kysymykset 22 ja 23)

Puolustusvoimissa vaarallisten aineiden kuljettajilta (toiminnanharjoittajien palveluksessa olevat ei PV:n henkilöstöön kuuluvat) vaaditaan aina suppea turvallisuusselvitys. Varusmiehet ja reserviläiset, jotka hoitavat vaarallisten aineiden kuljetusta hoitavat ainoastaan sellaisten aineiden kuljetusta, josta ei aiheutuisi erityistä vaaraa eikä heiltä ole tästä syystä vaadittu turvallisuusselvitystä.

Pääesikunta katsoo kuitenkin, että Puolustusvoimilla tulee olla harkintavalta sen suhteen, minkä tehtävien osalta edellytetään turvallisuusselvityksiä ja minkä laatuina. Työ- ja elinkeinoministeriön asettaman työryhmän raportissaan esittämää suppean henkilöturvallisuusselvityksen ulottamista kaikille vaarallisten kemikaalien kanssa työskenteleville ei voida pitää toteuttamiskelpoisena. Tämä määräys toteutuessaan saattaisi edellyttää kaikkien varusmiesten ja reserviläisten turvallisuusselvittämistä.

Yleisesti ottaen henkilöturvallisuusselvityksen vaatiminen on perusteltua ja kannatettavaa.

1.10 Turvallisuusneuvonantajarekisteriä koskevat kysymykset (kysymykset 24 ja 25)

Pääesikunta arvioi, että kaikki turvallisuusneuvonantajat eivät suostuisi tietojensa rekisteröimiseen, jolloin rekisteristä ei tulisi kattava. Ottaen huomioon myös rekisterin perustamis- ja ylläpitokustannukset sekä tietosuojalainsäädännön velvoitteet, rekisteristä saatavissa oleva hyöty saattaisi jäädä hyvin vaikeasti arvioitavaksi.

1.11 Kysymykset koskien pakkausten ja säiliöiden rekisterivelvoitteen laajentamista (kysymykset 26 ja 27)

Puolustusvoimat pitää yllä omaa rekisteriä Puolustusvoimien hallinnassa olevista säiliöistä. Nykyisellään Puolustusvoimien säiliöt ja pakkaukset ovat yksilöitävissä sarjanumeron perusteella ja materiaalin huolletaan ja tarkastetaan huoltosuunnitelman mukaisesti. Näin ollen Puolustusvoimat on jo sisäisesti toteuttanut paineettomien pakkausten rekisteröintivelvoitteen. Lisäksi materiaalin rekisteröinti Puolustusvoimien ulkopuolisen toimijan rekisteriin voi vaarantaa operaatioturvallisuuden.

Pääesikunnan näkemyksen mukaan säiliöiden rekisteröinnistä erilliseen rekisteriin säätäminen laintasoisesti olisi ns. Suomi-lisä (kansallinen erityisvaatimus) eikä sitä voida siten pitää kannatettavana.

Toteutuessaan rekisteröintivelvoitteen ei Pääesikunnan näkemyksen mukaan tulisi koskea Puolustusvoimia.

Arviointimuistion luonnoksessa ei oteta erityisesti kantaa vapaarajoihin tai niiden säilymiseen. Pääesikunta pitää tärkeänä Puolustusvoimille erityisen tärkeänä, että vapaarajat säilyvät.

2. Lopuksi

Pääesikunta pitää tärkeänä, että Puolustusvoimat ja puolustushallinto osallistuisivat VAK-lainsäädännön kokonaisuudistuksen valmisteluun.

Asiaa Pääesikunnassa hoitaa sotilaslakimies Elina Juutilainen., p. 0299 500 871, elina.juutilainen@mil.fi

Pääesikunnan päällikkö
Kenraaliluutnantti

Timo Kivinen

Puolustusvoimien asessori
Varatuomari, OTL

Tuija Sundberg

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

PE TEKNTARKOS
PE SUUNNOS
PE LOGOS

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av dokument
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case:

VN/7202/2018

VN; Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain kokonaisuudistus -
arviomuistioluonnos

Asiakirja / Dokument / Document:

VN/7202/2018-PLM-4

PLM; VN; Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain kokonaisuudistus -
arviomuistioluonnos

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures:

Allekirjoittaja Undertecknare Signed by	Allekirjoituspäivämäärä Datum för underskrift Date of signature	Varmenteen myöntäjä Certifikatutfärdare Certificate issued by
Miettinen-Bellevergue Seija 91184003E	2019-02-07T15:59:30	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Qualified Certificates - G2\ OK
Knappe Kai 91175537B	2019-02-08T10:08:09	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Qualified Certificates - G2\ OK

Sähköinen varmennetieto / Elektronisk certifikatuppgift / Electronic certificate information:

52b5cbdbf22051deeb6b8a0f44ba379b